

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Perfectionibvs Moribvsqve Divinis Libri XIV

Lessius, Leonardus

Antverpiae, 1620

Cap. XIX. Quid rependendum Deo pro tanta misericordia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46817)

indigno, terreno, luteo, peccatori, præ aliis innumeris te melioribus diuina miseratione indulta.

Septimum beneficium fit pro Religiosis, Quòd ad Religionem adductus. Magnum est hoc & inæstimabile beneficium, quibus ea fors obtigit: est enim consilium Christi magni Doctoris nostri, prioribus sæculis absconditum; mundo quidem ignotum & paradoxum, sed sapientiæ & fructus plenissimum. Magni solatij est Romani, si consilius sibi sit, quòd consilium Dei sit secutus. Verùm de hoc beneficio satis dictum in Tractatu De statu vitæ deligendo, quæst. vltima.

Statu Religionis.

CAPYT XIX.

Quid rependendum Deo pro tanta misericordia.

150 **E**XPOSITIS summatim generalibus & specialibus misericordiarum diuinæ in nos beneficiis (de præcipuis loquor) superest vt dicamus breuiter quid debeamus tantæ benignitati pro tot tamque inæstimabilibus & immensis bonis rependere, ne ingratitude vitium incurramus; quod sanè vitium est pessimum & salutis peremptorium. Nam vt S. Bernardus Serm. 51. in Cantica ait: *Ingratitudo inimica est animæ, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio. Ingratitudo ventus vrens, siccans sibi fontem pietatis, rorem misericordiarum, fluentia gratiarum.* Hoc vt euitemus, quatuor potissimum à nobis gratitudo, quæ ei reperimus, deposcit: *memoriam, amorem, seruitutem seu obsequium, & perpetuam cum gratiarum actione laudem.* Hæc ordine ex virtute gratitudinis sequuntur, & per hæc quo potest modo beneficia accepta compensat.

Ingratitudinis malum.

Quatuor rependenda.

Primum quod rependi debet, est *beneficij memoria.* Nihil sanè minus referri potest benefactori, quàm memoria beneficij, qua is qui accepit, illud sibi gratum esse, & à se æstimari ostendit. Vnde ingratus est, qui beneficij accepti ne recordatur quidem, aut ad memoriam aliquando reuertat. Indicat enim eo neglectu, se illud parui aut nihili ducere, nec mereri vt eius consideratione animum occupet. Tales sunt hodie innumeri, qui ita rebus infimis sunt immergi, & in omnia alia intenti, vt vix vnumquam de diuinis beneficiis, nisi fortè obiter, cogitent; quasi hæc terrena & pereuntia sint maioris meriti quàm illa, quæ Dominus vel nobis contulit, vel pro nobis gessit, vel nobis promissit. O viles & cæcæ animas!

Primum Memoria.

T t itane

itane mundi huius præfugiis estis fascinata, vt tanta beneficia tam parui pendatis, & temporalia ista vana & plerumque noxia illis anteponatis? Sed cuique hic considerandum non tam quid agant, quam quid ipsemet hac in re præstiterit, & quid præstare debeat, nimirum quam parum diuina beneficia recoluerit, quam raro, quam obiter de illis cogitarit, quam parui aestimauerit, quam in omnia alia intentus, in studia, in ludos, in honores, in sua commoda, in officia vel beneficia acquirenda, neque solum se immemorem præstiterit beneficiorum, sed etiam maleficia & iniurias Deo pro illis rependerit. qui sane summus est ingratitude gradus. Hæc ubi in se deprehenderit, doleat quamprimum, & emendet firmo proposito assidua commemoracione, vt nullus dies absque huiusmodi aliqua consideracione & gratiarum actione effluat. Et quia nulla mens creata par est tantæ rei præ dignitate considerandæ, ideo non segniter aut obiter, sed intentissima animi speculatione incumbendum, examinatis circumstantiis personarum, locorum, temporum, finis, modi, mediocritatis, causarum, effectuum, adhibitis exemplis & comparacionibus similium & dissimilium, ratiocinatione, analogico ascensu, vt mens, quantum fas est, magnitudinem beneficiorum Dei percipiat, sibi que ita informet animo, vt nunquam excidant, fructumque vberimum ex suauissima illorum memoria colligat.

*Secundum,
Amor.*

*Amore fit
compensatio
per affectum.*

*In conside-
ratione benefi-
ciorum Dei
tria expen-
denda.*

*Nostra indi-
gnitas.*

Secundum quod debemus rependere, est amor in benefactorum rem. Cum enim nihil dignum in vicem tantorum beneficiorum re ipsa possimus præstare, par est vt saltem affectu compensemus. Hoc autem fit amore, qui bonum quod conferre non potest, vel gratulatur si adsit, vel optat si desit, vel procurat si potest. Sed quomodo hunc amoris ignem in nobis accendemus? Beneficiorum attenta & assidua commemoracione. Sicut enim solis radij speculo excepti, & in vnum collecti, calorem ingentem & etiam ignem excitant; ita diuina beneficia mente collecta, & attentius considerata, feruorem charitatis & amoris celestem ignem in cordibus nostris accendunt. Vnde cõtemplatiui docent, non esse efficaciorẽ rationẽ ad extaticum amorem, quo mens a sensibus adducta in Deum veluti liquefcit, pertingendi, quam per diuinorum beneficiorum consideracionem.

In hac consideracione tria potissimum expendenda; nostra indignitas, Dei eminentia, beneficiorum magnitudo. Et quamuis hæc supra satis persecuti simus, hic tamen breuiter, quasi per anacephalæosin, ob oculos ponenda.

Primò, Nostra indignitas, tum ratione naturæ, tum ratione pecca-

peccati, nempe quòd ex nihilo, quòd ex nobis nihil sumus, quòd in nihilum semper propendemus, quòd in finem naturæ rationalis terminus, quòd bestiis affines & terrenis addicti, quòd mente cæci, & semper in malum proni; quòd filij iræ, inimici Dei, omni eius beneuolentia & fauore indigni; quòd æternæ morti & inferno carceri ratione peccatorum nostrorum addicti.

Secundò, Dei eminentia, cuius essentia, infinitas; magnitudo, immensitas; vita, æternitas; status, immutabilitas; cuius virtus, omnipotentia; amor, sanctitas; beneuolentia, vita æterna; ira, mors æterna: cuius imperio subsistunt omnia, cuius prouidentia omnia conseruantur, & in suos diriguntur fines; cuius palmo concluduntur omnia, & in nihilo suspensa continentur; cuius comparatione vniuersitas rerum est instar puncti, vel potiùs instar nihili. Hic igitur talis ac tantus nobis tam pusillis & tam nihili creaturis, tam indignis & ingratis tam immensa beneficia contulit.

153 Tertio loco spectanda ipsa beneficia. Primò quidem, quòd cum non essemus, & æterno retrò tempore in tenebris non-entis delituissimus, sine vita, sine specie, sine esse, ex nihilo mirabiliter condiderit, quòd ad imaginem sui formarit, quòd Diuinitatis & gloriæ suæ capaces fecerit, quòd hunc mundum, cum omnibus suis opibus, ornamentis & commodis in nostrum vsum, obsequium, & solatium fabricarit, quòd cælestes spiritus in custodes & pædagogos nobis assignauerit, quòd ad æternam vitam & gloriæ suæ consortium nos destinauerit, facillimis ad hoc attributis adiuuiculis. Deinde cum per peccatum à prima illa status felicitate in exitium lapsi essemus, quòd rursus nostri misertus, ab æterna morte redemerit, quòd ex inimicis filios Dei constituerit, quòd ius cælestis hereditatis nobis instaurarit, quòd nostra causa formam serui induerit, & nostræ naturæ infirmitates susceperit; quòd tot tantisque labores, & dolores, & contumelias, & probra pertulerit, quòd vincula, flagella, sputa, alapas, coronam spineam, clauorum perfossionem, denique crucem, & mortem cum infinito cruciatu sustinuerit; quòd immensum suorum meritorum thesaurum nobis ad perpetuam reconciliationem reliquerit, quòd Corpus & Sanguinem suum in Sacrificium propitiationis & in alimentum immortalitatis nobis legauerit, quòd tam facilibus & efficacibus salutis remediis (Sacramentis inquam saluberrimis) nos instruxerit. & hæc quidem omnibus sunt cõmunia.

154 Postremò consideranda quoque particularia quæ cuiuslibet præ

Dei eminentia.

Beneficia diuina generalia.

Consideratio particularium beneficiorum.

innumeris aliis præstita, vt quòd à parentibus fidelibus æuo isto beato sis natus, quòd infer fideles & in fide orthodoxa educatus, quòd salutis viam egregie edoctus, quòd ab hæresi præseruatus, & à plurimis dånationis periculis ereptus, quòd infinitis miserationibus præuentus, quòd Sacerdotio ornatus, quòd ad Religionis portum (si fortè hæc tibi bona obtigerūt) adductus, & alia huiusmodi. Ecce breuiter & summarie catalogum beneficiorum Dei. Quanta se aperit in istis misericordie abyssus! quàm immensum benignitatis & dulcedinis pelagus! quàm incomprehensibilis charitas! superant ista & singula eorum omne eloquium, omnem sensum, omnem astimationem, omnem intelligentiam creaturarum omnium.

Ex horum consideratione excitabitur in nobis amor & desiderium Deo vicissim gratificandi, nosque totos in ipsius obsequium & honorem impendendi. Si enim tantus Dominus, tot tamque immensa beneficia, tam miris & arduis modis, nobis tam indignis & ingratis prærogauit, nullius sui commodi, sed nostri dumtaxat boni causa, vt nos ad gloriam suam eueheret; quid erit adeò magnum vel difficile, quod vicissim ad ipsius honorem cultumque augendum præstare non debeamus?

Hinc sequitur tertium, quod ex gratitudine Deo rependere debemus, nempe *seruitutem & obsequium perpetuum*. Et quamuis plurimis titulis Deo nexi & obstricti simus, quibus ipse à nobis æternam seruitutem exigere potest, præcipui tamen sunt decem:

Primus, quod Deo seruitutem debemus est ratione *nostræ creationis*. Ipse enim nos ex nihili tenebris vbi ab æterno delitueramus, in lucem essentia & naturæ eduxit: ipse ad *imaginem & similitudinem suam* formauit: ipse *ad seipsum* tamquam ad proprium nostrum finem nos condidit & ordinauit. Itaque in hoc titulo triplex ratio debiti continetur; quia triplici modo Deus est causa nostri esse & naturæ; & nos ab illo triplici modo dependemus, nempe tamquam à causa *effectrice, exemplari, & finali*. Et hæc dependentia non est accessoria aut extrinsecus adueniens, qualis est dependentia huius domus ab hoc fabro, vel imaginis ab hoc pictore (poterant enim ista æquè ab aliis fieri) sed est omnino intrinseca & essentialis: adeò vt natura nostra sine hac dependentia ne concipi quidem animo aut intelligi perfecte possit. Vnde sequitur ex Creatione, nos essentialiter esse Dei; ac proinde nos ex vi essentia nostræ eius seruituti obstrictos, idque triplici ratione & nexu. Primò, quia eius opus sumus & figmentum. Secundò, quia eius imago

Obsequium
perpetuum.

Decem titu-
lis Deo ob-
stricti.

Primus
Creatio.

Triplici mo-
do à Deo de-
pendemus.

Triplici
nexu obstri-
cti seruituti
Dei ex vi
nostræ essen-
tia.

imago & imitatio. Tertio, quia ipse nos finis ad cui seruiendum conditi sumus.

157 Singuli isti tituli etiam per se & seorsim spectati, omnem à nobis Singuli per se sufficiunt ad omnem seruitutem. seruitutem & omne obsequium postulant. Vt enim eius *opus* sumus, longè plus ille in nos iuris habet, quàm dominus in infimum mancipium, & possessor in iumentum, & figulus in testam, & pictor in statuam, & quilibet opifex in suum opus. opifex enim solam externam figuram rebus arte factis tribuit, Deus verò usque ad fundum penetrans rem totam in solidum producit, ei que totum suum esse, totam naturam, speciem, & ornatum intrinsecum tribuit. Quare si dominus de suo iumento, & opifex de suo opere pro arbitrio statuere, & ea prout libet, vti potest: multò magis Deus de nobis & rebus creatis vniuersis. Potest itaque nos extollere & deprimere, percutere & sanare, affligere & consolari, occidere & viuificare, saluare & condemnare: nec quisquam ei dicere potest, Cur sic mecum agis? ipse enim iure suo & re sua vtitur, cum ipsius plenissima subiectione, & absolutissimo dominio sint omnia. Hac ratione S. Scriptura passim rerum omnium dominium Deo tribuit, quòd omnia sint ipsius opera & figmenta. *Tui, inquit, sunt cali, & tua est terra, orbem terræ, & plenitudinem eius tu fundasti. Aquilonem & mare tu creasti.* & Apostolus Paulus: *Deus, qui fecit mundum & omnia que in eo sunt: hic cali & terra cum sit Dominus, &c.* Psal. 88. Act. 17.

Quatenus eius *imago*, ita ei subiecti sumus & seruire debemus, sicut imago suo prototypo. Vnde sicut totum imaginis officium, & totus eius vsus ac functio, est, imitari & exprimere in se suum exemplar: ita totum officium hominis est imitari Deum, eiusque perfectiones, nempe sapientiam, charitatem, sanctitatem, mansuetudinem, patientiam, misericordiam & iustitiam, quantum fas est homini in se exprimere & repræsentare. Est enim homo imago Dei, non mortua, sed viua & sui arbitrij, in cuius potestate est, magis vel minus exemplari suo se assimilare. Ex hoc titulo monet Dominus discipulos suos: *Estote perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est.* Matth. 5. nimirum quia filius est imago patris: imago verò suum exemplar imitari & exprimere debet.

Denique, prout ipse finis noster est, etiam ei summam debemus seruitutem: quamuis nec ab ipso, nec ad ipsius similitudinem esse-mus conditi. Hoc ipso enim quo ex naturæ nostræ conditione ad eius seruitutem instituti sumus, ei seruire debemus non minùs

quàm corpus animæ, iumentum domino, vasculum possessori, instrumentum opifici. *Servire Deo* est ipsum cognoscere, timere, amare, honorare, laudare, servare eius præcepta, & omnia ad eius gloriam facere. Hic est finis noster, ad hoc instituti & conditi sumus. Non enim idèd facti sumus, aut in hanc vitam venimus, vt comedamus & bibamus, vt diuitiis, honoribus, voluptatibus huius vitæ ad momentum fruamur, (indigna sunt infima ista & transitoria, in quibus mens nostra summi & æterni boni capax occupatur,) sed vt Deum, bonum infinitum, cognoscamus & amemus, eiusque præcepta ad breue tempus seruando, æternam beatitudinem, quæ in eius clara visione, amore, & fruitione sita est, promereamur. Quod ita esse, ex eo etiam confirmari potest, quòd finis cuiuslibet rei sit perfectissima eius operatio. Quare cum cognoscere, amare & laudare Deum sit perfectissima operatio hominis tam in hac vita quàm in futura, (vtpote perfectissimæ potentia circa perfectissimum obiectum, & perfectissimo modo, nempe per fidem vel visionem;) perspicuum est id esse vltimum finem hominis.

*Perfectissima
rei operatio
est eius finis.*

Ex quibus manifestum est, ex sola creatione nos triplici titulo naturaliter esse Dei seruos, cuique omnem debere famulatum; ita vt nos totos eius obsequio mancipare debeamus, si huic debito vtcumque velimus satisfacere. Primo, quatenus eius sumus figmentum & opificium: secundo, quatenus eius imago & imitatio: tertio, quatenus ad eius seruitutem conditi ex natura nostra, tamquam ad proprium finem nostrum, sumus. Nulla potest fingi aut animo concipi maior subiectio, nulla maior obligatio, nullum arctius aut penitius vinculum seruitutis.

*Secundus,
Creatio mudi
& Angelica custodia.*

*Triples hic
est benefici.*

*Mundus ser-
uit homini,
& pro eo la-
borat assidue.*

Secundus titulus generalis est, ex creatione mundi, & deputatione Angelorum in nostrum obsequium. Deus non solum hominem ad suam imaginem & ad sibi seruendum condidit, sed etiam condidit hunc mundum & omnia quæ in eo sunt, ad hominis vsum & obsequium: insuper Angelicos spiritus, principes Regni sui, ad eius custodiam & directionem deputauit. Triplex hic continetur beneficium. Primum, quòd mundum totamque naturam corpoream in nostrum commodum fabricarit: non enim Angeli mundo egebant, cum absque tota natura corporali felicissime possent viuere, sed hominibus ad innumeros vsus erat necessarius. Secundum, quòd mundum nostra causa non solum fabricatus sit, sed etiam assidue laborare & nobis seruire faciat. Nobis enim gy-
rantur

rantur cæli, splendet sol, lucent sidera, spirant venti, coguntur nubes, descendunt imbres, assurgunt montes, currunt flumina, mouentur maria, germinat terra, fecundatur aqua, & parturit omnis rerum natura. Hæc omnia nostra causa, vt nobis seruiant & commodent, Deus sic esse, sic moueri & operari iussit. *Ille solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.* Math. 5. *Ille hominem constituit super opera manuum suarum. Omnia subiecit sub pedibus eius, oues & boues vniuersas, insuper & pecora campi: volucres cæli, & pisces maris, qui perambulant semitas maris.* P. al. 8. Tertium est, quod Angelos multo nobis præstantiores ad nostram destinavit tutelam.

159 Triplex hoc beneficium rursus de nouo triplici ratione à nobis seruitutem exigit. Si enim ille totam rerum naturam nostræ seruituti mancipauit, omnis ratio postulat, vt vicissim nos totos illius obsequio mancipemus. Si illius imperio & impulsu totus mundus sine intermissione pro nobis laborat, & nostris commodis noctes diesque seruit, par est vt nos illi tota vita sine intermissione seruiamus; præsertim cum eo ipso quo res creatæ nobis seruiunt, ipsemet nobis seruiat, & pro nobis assidue in creaturis & per creaturas laboret. Illæ enim sunt instrumenta, vt quæ omnem vim suam ab ipso habeant, & sine eius auxilio & cooperatione assidue nihil possint: ipse vero est principalis motor, director & auctor omnium commodorum quæ nobis ex rebus creatis proueniunt. Itaque si Deus ipse continuo pro nobis laborat, vt nostris commodis seruiat: qua fronte nos illi seruire, & pro eius gloria laborare recusabimus? Denique, si etiam principes Regni sui nostris commodis seruire voluit, quod tandem genus seruitutis & obsequij ei non debeamus? præsertim cum hæc omnia in eum finem nobis præstiterit, vt nos ad suum obsequium alliceret. in hoc enim consistit omne bonum nostrum. Deo seruire, regnare est, & omnibus mundi regnis præstantius & amabilius. Itaque omnis ratio, omnis æquitas postulat vt ei nos totos consecremus, qui vniuersam rerum naturam vnâ cum cælestibus spiritibus in nostrum obsequium, commodum, & salutem mancipauit.

160 Tertius titulus generalis est ratione *conseruationis*. Conseruatio enim rerum non minus beneficium est, quàm prima creatio, cum nihil sit aliud quàm creationis continuatio. Nam per illam operationem qua Deus omnia intimè continet & conseruat, continenter dat quod ab initio semel datum est. Non enim ita res factæ sunt,

Triplici ratione exigit seruitutem.

Deus per creaturas pro nobis assidue laborat.

Tertius. Conseruatio.

sunt, ut possint per se consistere, sicut de mus, & pictura vel statua semel facta, absente artifice per se stat: sed opus est continuo influxu quo singulis momentis detur quod semel datum est; alioquin omnia in nihilum euanescerent. Si ergo singulis momentis Deus confert totum illud bonum quod semel dedit: profecto singulis momentis nos obstringit ad suum obsequium. Non enim naturæ necessitate aut coactè, sed liberè & mera benignitate nos conferuat; cum singulis momentis potentia suæ manum qua nos sustentat, possit subtrahere, & sinere nos recidere in nihilum nostrum. Itaque libera illa tanti beneficii continuatio singulis momentis est instar noui beneficii, & nouam ac continuam seruitutis obligationem inducit. Quare ratione conseruationis non minus toti sumus Dei, nec minus ei subiecti, & ad eius seruitutem obstricti, quàm ratione creatiouis. Tres istos hactenus commemoratos titulos complexus est S. Bernardus Serm. De quadruplici debito, his verbis: *Ecce in ianuis est qui fecit celum & terram, & creator tuus est, tu creatura; tu seruus, ille dominus; ille figulus, tu figmentum. Totum ergo quod es, illi debes à quo totum habes, qui & te fecit & benefecit tibi, qui tibi ministrat sacrum cursus, aeris temperiem, fecunditatem terre, fructuum ubertatem. Huic reuera totis medullis, totis viribus seruiendum, ne forte indignationis oculo te respiciat, & despicat, & conterat in æternum.* Hæc ille.

Quartus,
Liberatio à
triplici ser-
uitute.

Quartus est ratione liberationis à seruitute peccati, mortis, & diaboli. De hoc supra scis multa dicta sunt, quantum hoc sit beneficium, & quomodo ratione illius simus facti serui Christi, illique omnes nostras cogitationes, curas, studia, conatus, labores consecrare debeamus. Sanè etiam si mille nobis vitæ, mille animæ, mille corpora suppetere, & omnia in honorem Dei expendere, parum adhuc esset ad tanti beneficii compensationem.

Quintus,
Adoptio.

Quintus est, *Adoptio diuina*; & consequenter ius vitæ æternæ. Hæc quoque beneficium tanti est, ut nec infinitis obsequijs compensari valeat. Quid enim sunt opera nostra omnia ad excellentiam filiorum Dei, & ad tantam gloriam quæ ipsis est reposita? *Non sunt condigne passionibus huius temporis* (inquit Apostolus) *ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* Etiam si mille annis laborandum esset pro Christo, millies mors oppetenda, & subeunda martyrij tormenta, quid hoc totum esset ad æternam illam & beatissimam vitam, & gloriam filiorum Dei? Quidquid enim temporale est & transitorium, instar nihili est ad æternitatem. Itaque etiam

Rom. 8.

etiam hoc titulo omnia Deo debemus, & omnes vires ac functiones nostræ ipsius honori & cultui dicendæ. Accipit miles pensunculam annuam post diurnos militiæ labores à Principe, & infinitis gratiis actis, reliquum vitæ ipsius dedicat obsequio, numquam non de Principis sui dignitate & imperio amplificando cogitans, paratus quibusvis periculis se obijcere, vbi de ipsius honore agitur: & nos adoptati à summo Rege, & ad cælestem hereditatem vocati, non erimus solliciti de honore ipsius tuendo & amplificando? non totos nos illi addicemus & deuouebimus? Hæc duo beneficia significari etiam solent nomine *iustificationis*, quia iustificatio vtrumque complectitur, absolute tamen sunt distincta.

163 Sextus titulus est ratione *Incarnationis Verbi diuini*. Hoc immensum proorsus est, adeo vt licet infinitæ singulis supererent vitæ, omnes meritis traheret in sui famulatum: nam etiam infinitorum Angelorum & infinitorum hominum bona opera, seruitutes, cultus, honores, laudes, gratiarum actiones, huic vni beneficio paria esse nequeunt. Infinitè enim maioris momenti est Dei illa humiliatio, quam totius creaturæ obsequium & bonum vniuersum. Itaque si tanta maiestas nostræ salutis causa ita se demisit, vt nostram naturam, nostras infirmitates & miserias assumeret; quidnam tandem erit vel tam humile & abiectum, ad quod honoris ipsius causa nos non inclinemus; vel tam arduum, quod non agrediamur, vel tam asperum, quod non amplectamur?

Sextus, Incarnationis beneficium.

164 Septimus titulus est ratione *laborum quos Verbum incarnatum pro salute nostra suscepit*, quibus mundum illustrauit, viam salutis docuit, & exempla omnium virtutum dedit. Obstrinxit nos Dominus laboribus & sudoribus suis, vt nos vicissim ipsius gloriæ nostros labores & sudores consecrasset. Quid enim minus rependere possumus? Omnes omnium mortalium labores minimo Domini labore non sunt digni: nam omnis ipsius actio infiniti est pretij, immensi ponderis & æstimationis. Neque verò parui, aut pauci, aut breues fuere labores illius, quos in salutem nostram exantlauit, sed maximi, innumeri, & assidui, præsertim triennio & trimestri postremo vitæ suæ, vt ex Euangelistis constat. Quis nunc inducat in animum, vt vel conqueri, vel opinari se nimium pro honore Dei, pro salute proximorum laborare, cum videat Dominum nostrum tam ingentes & assiduos labores cum tanta fatigatione corporis, tantisque incommodis, pro salute nostra subire? *Quid non suauetibi*, inquit S. Bernardus, *cum tibi collegeris omnes amaritudines Domini tui,*

Septimus, Labores Christi.

Serm. De quadr. debito.

ni tui, & rememoraberis p̄simū quidem illarum infantilium necessitarum, deinde laborum quos pertulit in predicando, fationum in discurrendo, tentationum in ieiunando, vigiliarum in orando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo: postremò periculorum in falsis fratribus, conuictorum, sputorum, colaphorum, irrisionum, subfannationum, exprobrationum, horumq; similium, qua in salutem nostrī generis triginta tribus annis operatus & passus est in medio terre.

Octauus,
Passio.

Bernardus
De quadruplici debito.

Octauus est ratione Passionis & mortis Christi Domini. Sanguinem pariter & vitam cum immenso cruciatu salutis tue profudit; quid magni præstiteris, si vicissim in ipsius honorem, sanguinem & vitam exhaueris? quid enim est vita nostra ad vitam ipsius? vita vermiculi ad vitam Dei, quæ tamen posita est pro vita vermiculi? Sicut nihil ad aliquid nullam habet comparationem, ita & vita nostra nullam habet ad vitam illius proportionem; cum illa dignior, ista miserius esse non possit. Cùm ergo, inquit idem S. Bernardus, ei donauero quidquid sum, quidquid possum, numquid istud sic est, sicut scella ad solem, gutta ad fluuium, lapis ad montem, granum ad aceruum? Non habeo nisi minuta duo, imò minutissima, corpus & animam, vel potius vnum minutum, voluntatem meam, & non dabo illam ad voluntatem illius, qui tantus tantillum tantis beneficiis præuenit, qui toto se totum me comparauit? alioquin si illam retinero, qua fronte, quibus oculis, qua mente, qua conscientia vado ad viscera misericordie Dei nostri, & audeo illius Sanguinis non guttas, sed vndas à quinque partibus corporis in meum pretium detorquere?

Nonus, Eucharistia.

Nonus est ratione Eucharistie. Hoc beneficium simpliciter infiniti est pretij, & nos totos, nostraque omnia vicissim postulat antidoron. Si enim Deus se totum dedit nobis, non solum in socium, in amicum, in magistrum, in exemplum, in redemptorem, in pretium & lytron, in hostiam & sacrificium, sed etiam in cibum & potum, in alimentum vitæ æternæ, ut sit in nobis, & nos in se transformet, suoque spiritu viuificet, & immortales ac beatos corpore & animo efficiat; cur non debeamus in vicem nos totos in eius famulatum expendere? aut quid exultationis poterimus obtendere, si aliud cogitationes & studia nostra conuerterimus? quid amplius potuit nobis conferre? quibus modis arctius nos sibi obstringere, aut amorem & obsequium nostrum vehementius sollicitare & exigere? Ipse tantæ maiestatis Dominus in salutem mei pusilli vermiculi tam multis, tam miris modis se impendit & expendit, & ut ita dixerim exhauit; & ego ipsius gloriæ, cultui, & obsequiis me non

non impendam? Etiam si infinitas haberem animas & vitas, omnes iam essent obnoxie, omnes iure naturæ illi addictæ.

167 Decimus est *thesaurus meritorum Christi*, & infinitæ miserationes inde nobis impensæ. Quanti hic valeat ad salutem, optimè novit diabolus, qui tanto studio tantisque viribus per suos ministros hæreticos nititur vascula illa, quibus ille nobis applicatur, (Sacramenta dico) evertere. Ex hoc thesauro est omnis nostra satisfactio, omnis reconciliatio, iustificatio, adoptio, & omne ius gloriæ. Quoties à peccatis resurgimus, toties hic thesaurus nobis communicatur, ut per illum Deo pro iniuria satisfaciamus, & adoptionem amissam redimamus. Quantum est hoc beneficium, ex quo nobis tot & tanta beneficia? Omnis iustificatio est immensi pretij: quoties itaque iustificati sumus à peccato, tot accepimus immensa beneficia. Quòd si vel vni beneficio, quod immensum sit, pares esse non possumus, etiam si omnium hominum & Angelorum bona opera rependeremus; quomodo tot eius miserationibus, quibus nos toties iustificavit (hoc est, toties à peccato, à morte aeterna, & diaboli tyrannide eripuit, toties pro nobis diuinæ iustitiæ debitum nostrum persolvit, toties spiritum adoptionis & ius regni aeterni restituit) vllò modo respondere poterimus? Quis ista considerans, putabit se aliquid pro Deo fecisse, vel labores suos poterit magni pendere? *Quis*, inquit S. Bernardus Serm. De quadr. debito, *amplius grunniet, dicens: Nimum laboramus, nimum ieiunamus, nimum vigilamus; cum nec mille sine, imò nec minime parti debitorum suorum valeat respondere?* Parum est quod sumus, quod habemus, quod possumus, & hoc totum iam illi debitum ob creationis beneficium. Quid ei pro tot alijs immensis beneficijs rependemus? Nihil superest, nisi ut milles imò infinities nostra duo minuta replicemus, eadem semper offerentes, & infinitis nominibus nos illi debitores & servituti eius addictos confitentem. His addi potest consideratio beneficiorum particularium, quæ in singulos priuatim collata, de quibus supra Cap. 18.

Ex his constat, quantis titulis & nominibus Deo sumus obstricti, cuique omhem debeamus servitutem: ac proinde nisi ingrati & indigni eius misericordia esse volumus, nos totos eius honori & obsequio addicere & consecrare debere.

168 Quartum quod Deo rependere debemus, est *gratiarum actio, laus & benedictio*. Et quamvis hæc in obsequio & cultu, cui nos in tertio addiximus, contineri videantur; tamen quia in his spectatur

V v 2 pecu-

Decimus,
thesaurus
meritorum.

Bernardus
suprà.

Quartum,
Gratiarum
actio.

peculiare officium gratitudini proprium, ideò aliquid de eis seorsim dicendum.

Laus.

Laus est deprædicatio excellentiæ alterius, præsertim in factis. Propriè enim laudamur ex ijs quæ subsunt nostræ libertati. Sic Deus passim in Scripturis laudatur ex operibus iustitiæ & misericordiæ, & ex opere creationis & gubernationis. hæc enim sunt libera & excellentissima opera. Interdum etiam extenditur ad excellentias naturales (quamvis hæc potius honore quàm laude sint dignæ iuxta Aristotelem) ut cum quis laudatur ab ingenio, à nobilitate, à robore corporis, à pulchritudine. Sic Deus aliquando à magnitudine, à omnipotentia, à sapientia, à sanctitate, à bonorum omnium plenitudine laudatur. *Laus* diuina carmine concepta vocatur *Hymnus*.

Psal. 150.

& 144. item

146. 134.

135.

Benedictio.

Benedictio nihil est aliud quàm boni imprecatio: ut cum quis voto & verbo alteri benè precatur. Continet duos actus, alterum voluntatis, quo vult ei bonum; alterum intellectus, quo illud bonum, quantum potest, confert. Est enim locutio practica interna vel externa, qua & exprimit affectum, & facit quod optat, si subest eius potestati: si non subest, tunc est inefficax, non defectu affectus, sed potestatis. Nostra *benedictio* erga Deum est inefficax, non defectu voluntatis & amoris, sed vel potestatis, vel etiam quia totum illud bonum quod ei imprecamur, possidet: & tunc habet vim gratulationis. *Gratulatio* enim est expressio & significatio gaudij, quod quis haurit ex eo quod, amicus aliquod bonum sit consecutus, vel iam possideat. Quod si bonum sit extrinsecum, & nondum obtentum, ut cum cupimus ut omnes mortales illum cognoscant, timeant, ament, colant & laudent, tunc si vera est *benedictio*, debet esse efficax, quantum in nobis est, nimirum ut vi illius incitemur ad illud bonum pro virili nostra promouendum. Dei verò erga nos *benedictio* semper est efficax, & confert totum quod imprecatur: quia facultas suppetit ad omne quod vult, & verbum eius ad quiduis efficiendum sufficit. Sicut si Rex, in cuius manu sunt omnes opes & dignitates regni, dicat, Esto tu Comes, ille sit Dux, ille Gubernator talis loci, tu posside tot millia annua, eo ipso illi hæc bona consequentur.

Gratiarum actio.

Gratiarum actio est professio beneficii accepti ad benefactorem directa in quamdam compensationem. Agere enim gratias, nihil est aliud quàm profiteri gratiam beneficii, (id est, te gratis absque tuo merito, ex dono & liberalitate benefactoris accipere,) idque ut ipsi

ipsi hanc laudem & veluti honorem pro accepto beneficio quasi rependat. Vnde etiam est genus quoddam honoris, quo te quodam modo benefactori humilias, & eius quamdam excellentiam profiteris. Quam ob causam etiam cum visitata & communi honoris exhibitione fieri consuevit, verbi gratia, aperiendo caput, inclinando corpus, &c.

- 169 His explicatis, dico nos debere Domino Deo nostro gratiarum actionem infinitam; nempe infinito tempore in futurum, infinito affectu & significatione gratitudinis, & infinita cum animi demissione. Ratio est, quia beneficia eius & sempiterna sunt, & infinita æstimationis, tum in seipsis, tum ratione modi quo nobis sunt collata; & nos illis infinite quodammodo indigni. Simili modo debemus illi infinitam laudem & benedictionem, infinitum amorem & obsequium, tum quia infinito amore, obsequio, benedictione & laude ob infinitam suam perfectionem in se dignissimus est; tum quia ipsius beneficia ex parte sua hanc infinitam compensationem postulant, quamvis ex parte creaturæ ea præstari non possit. Infinite itaque in omnibus absumus ab eo quod ipsi est debitum, seu ab eo quod ipse ex parte sua meretur. Ut tamen ex parte nostra prestemus quod possumus, animos nostros ad laudes diuinas crebro excitemus, & cum Propheta dicamus: *Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia & miserationibus, qui replet in bonis desiderium tuum.* & alibi: *Exaltabo te Deus meus rex, & benedicam nomini tuo in seculum, & in seculum seculi. Per singulos dies benedicam tibi, & laudabo nomen tuum in seculum, & in seculum seculi;* & quæ sequuntur, ubi laudes diuinæ maiestatis, misericordiæ & benignitatis pulcherrimè exequitur. Rursus Psal. 88. *Misericordias Domini in æternum cantabo, in generationem & generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo, &c.* & Psal. 33. *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo, &c.* Et
- 170 quia admodum exiguum est quod per nos possumus, conemur supplere per amicos, & accersamus in societatem Angelicos spiritus, cælestia corpora, sublunaria omnia, & vniuersam creaturam animatam & inanimam, ut nobiscum & pro nobis Deo de infinita ipsius in nos misericordia gratias agat, eumque laudet & benedicat. Sic Propheta Dauid multis locis miro affectu, & veluti diuino

Quanta gratiarum actio Deo debita.

Psal. 102.

Psal. 144.

amore ebrius, omnem naturam creatam, quæ in cælo & quæ in terra, ad laudem Dei prouocat. vt Psal. 148. *Laudate Dominum de cælis, laudate eum in excelsis: laudate eum omnes Angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius: laudate eum sol & luna, laudate eum omnes stellæ & lumen: & quæ sequuntur.* Et socij Danieli in fornace Babylonica. *Benedicite omnia opera Domini Domino, laudate & superexaltate eum in secula. Benedicite Angeli Domini Domino, benedicite cæli Domino, &c.* Laudant creaturæ ratione carentes Deum, tum quia sunt veluti voces quædam, potentiam, sapientiam & bonitatem Conditoris sonantes; tum quia naturam rationalem sua specie ad laudem, & benedictionem excitant; denique per Propositiuam affectu nostro illis rationem, & intelligentiam beneficiorum Dei vouente, dicuntur ad laudem prouocari. Sepissimè autem Propheta Dauid excitat homines ad laudem Dei. Psal. 32. *Exultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio. Confitemini Domino in cithara, &c.* & Psal. 46. *Omnes gentes plaudite manibus, iubilate Deo in voce exultationis, & quæ sequuntur: vbi omnem creaturam ad gaudium & exultationem excitat ob aduentum Domini.* Vide etiam Psal. 94. 95. 97. 104. 105. 106. 107. 110. 116. 117. 132. 133. 134. 135. 149. 150. Ex quibus discimus, quo affectu & quibus modis Deum laudare, & benedicere, & gratias agere debeamus.

Dan. 3.

Quomodo
ratione ca-
rentia Deum
laudant.

Peruicilis de-
uotio.

Circa quæ notandum est, non esse inutilem aut femineam deuotionem, si desideres vt vniuersa creatura tecum & pro te Deum laudet, gratias agat, benedicat; aut vt tu ipse tantum Deum ames & laudes, quantum simul omnes Beati in cælo; vel si optes tibi mille vitas, mille corpora, quæ in honorem Dei expendas, vt eius beneficiis aliquo modo respondeas. Sunt enim huiusmodi affectus, etsi inefficaces & rei impossibilis, summi meriti, & signa summi in Deum amoris ac gratitudinis; quia ex quadam redundantia amoris sequuntur, animo in huiusmodi vota præ affectus ardore exæstuant. Sicut enim summæ malitiæ effectuales affectus assumere in malum; & maximæ charitatis & meriti est excitare in bonum. Quare valdè expedit ijs qui pietati sunt dediti, vt in huiusmodi affectus & pia vota mentem exercent: ex tali enim amoris excessu processere multa ex ijs quæ ex Psalmis attulimus. Verùm ad hunc non peruenitur, nisi attenda diuinæ bonitatis & diuinorum beneficiorum consideratione. Hæc de Misericordia, eiusque operibus, & debito nostro erga illam sint dicta.